

Силабус курсу:

## АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ



<b>Ступінь вищої освіти:</b>	бакалавр
<b>Спеціальність:</b>	053 Психологія соціальної роботи
<b>Рік підготовки:</b>	2
<b>Семестр викладання:</b>	весняний
<b>Кількість кредитів ЄКТС:</b>	5.0
<b>Мова(-и) викладання:</b>	українська
<b>Вид семестрового контролю</b>	залік

**Автор курсу та лектор:**

Бровендер Олена Олександрівна (лектор)

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Старший викладач кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

obrovender@snu.edu.ua	+38-095-412-15-55	Viber за номером телефону	325ГК аудиторія кафедри ППСР
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

### Анотація навчального курсу

**Цілі вивчення курсу:**

**Метою лекційних занять** за дисципліною є розкриття загальних та специфічних особливостей даної дисципліни, її структури, окремих методів наукового пізнання; конкретизація зв'язку фундаментальних об'єктів з конкретною навчальною дисципліною, демонстрація системних відносин, надання цілісної уяви про предмет; деталізація і по елементне вивчення й засвоєння відповідних дисципліні понять, теорій; формування у студентів системи знань на основі усвідомлення загальних закономірностей, загальних принципів, поступового переходу від окремих до більш широких узагальнень; диференціювання знань, що дозволяє із великої кількості одержаних знань виділяти тільки ті, на які падає основне змістовне і логічне навантаження та які є опорою для встановлення зв'язків між основними поняттями теми, курсу, предмету.

**Метою самостійної роботи** за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

**Результати навчання:**

**Знати:** компетенція розуміння сутності соціального середовища та його ролі для особистісного розвитку;  
- компетенція та вміння визначати критерії та показники соціального середовища;  
- компетенція та вміння використовувати основну і додаткову літературу для

аналізу соціальних проблем;

- компетенція та вміння застосовувати різні способи дослідження сутності, змісту й умов формування професійної та методологічної культури особистості;
- компетенція володіння методиками вияву характеру комунікативних стосунків та використання різноманітних комунікативних моделей традиційного спілкування;
- становлення професійної позиції;
- актуалізація професійної спрямованості майбутнього соціального працівника;
- компетенція та вміння застосовувати знання на практиці на основі усвідомлення професійних цінностей, якимивизначається унікальність фаху, їх важливості у професійній діяльності для розв'язання практичних завдань у галузі соціальної роботи;
- здатність до оцінювання, інтерпретації та синтезу інформації, отриманої з різних джерел;
- здійснення діяльності по реалізації системи соціально-комунікативного процесу; реалізація соціально-педагогічних принципів навчання персоналу;
- компетенція визначення критеріїв та рівнів самовизначення особистості;
- компетенція та вміння використовувати інноваційні соціально-педагогічні технології; застосовувати різні інноваційні технології у соціальній роботі; реалізовувати інноваційну соціальну роботу;
- професійне становлення особистості у просторі існування.

**Вміти:** здійснювати соціально-діагностичну діяльність у різних сферах соціальної діяльності;

- застосовувати різноманітні методи, структури соціально-діагностичної діяльності та реалізовувати функції соціально-діагностичної діяльності;
- аналізувати і прогнозувати соціальні процеси; визначати проблему в соціальній сфері;
- застосовувати володіння соціальними технологіями у майбутній професійній діяльності;
- науково-педагогічно осмислювати проблеми соціально-професійного становлення особистості соціального працівника та формувати у нього соціальні якості

**Передумови до початку вивчення:**

Майбутні фахівці соціальної сфери зможуть розвинути професійні надбання, напрацьовані в результаті виконання робочої програми навчальної дисципліни «Актуальні проблеми соціальної роботи» завдяки вивченню наступного блоку дисциплін з циклів загальної та професійної підготовки: «Вступ до спеціальності «Соціальна робота»», «Теорія соціальної роботи», «Методи соціальної роботи», «Соціальна робота в Україні», «Історія соціальної роботи», «Соціальні послуги», «Соціальне консультування».

### **Мета курсу (набуті компетентності)**

**Мета викладання дисципліни** орієнтація майбутніх фахівців в актуальних проблемах соціальної роботи, формування компетентних фахівців у різнобічних аспектах розвитку сучасної соціальної роботи

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально, відповідально та свідомо.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК09. Навички міжособистісної взаємодії

СК01. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

СК02. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

СК03. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

СК04. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

СК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог..

РН4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

РН8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

РН9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання

РН10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

РН12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії

та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

### Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Концептуальні засади соціальної роботи та соціальної політики в Україні	2/2	Сучасні підходи до визначення поняття «соціальна робота» Актуальність проблем соціальної роботи на сучасному етапі розвитку українського суспільства Проблеми формування понятійно-категоріального апарату соціальної роботи Категорія змін в аспекті соціальної роботи Теоретико-праксеологічні засади соціальної роботи Особливості об'єктів, предметів і суб'єктів соціальної роботи Сутність та класифікація основних моделей соціальної роботи Особливості застосування інтегрованого (системного) підходу в сучасній соціальній роботі Соціальна робота в	Індивідуальні завдання. Опитування

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
2	Актуальні проблеми соціальної політики в Україні	2/2	Україні: особливості та перспективи розвитку України як соціальна держава. Поняття —держави загального добробуту  Завдання та чинники реалізації соціальної політики в державі Проблеми визначення змісту соціальної політики соціальної держави Характеристика суб'єктів соціальної політики держави в умовах сьогодення Методи аналізу соціальної політики держави Основні напрямки вдосконалення та реформування соціальної сфери держави. Програма реформ по підвищенню стандартів життя Проблеми діяльності соціальних працівників по реалізації соціальної політики держави в умовах фінансово-економічної кризи в Україні	Індивідуальні завдання.
3	Проблеми соціальної роботи в контексті системи соціального захисту	2/2	Поняття про соціальну безпеку громадян Сучасні уявлення про соціальний захист та соціальне забезпечення громадян 3.3. Принципи, функції та складові соціального захисту в державі Соціальна допомога та соціальні послуги як складові соціального захисту населення Система оцінки та вимірювання соціальних послуг Історичний та міжнародний досвід організації соціального страхування Особливості соціального страхування в Україні Проблеми безробіття та шляхи їх вирішення в аспекті соціальної роботи Характеристика бідності як соціальної проблеми Стисла характеристика основних понять, що виступають індикаторами бідності Особливості підходів до вирішення проблем бідності в Україні Проблеми соціальної роботи з людьми похилого віку Соціальний захист людей з функціональними обмеженнями Зміст та проблеми соціальної роботи з учасниками бойових дій	Індивідуальні завдання. Обговорення
4	Соціально-педагогічні та інші аспекти соціальної роботи	2/2	Теоретичні основи та проблеми соціальної педагогіки в Україні Значення соціально-педагогічної діяльності у вирішенні демографічних проблем суспільства Завдання та особливості соціально-педагогічної роботи з сім'єю в державі Соціальний захист дітей в Україні Молодь в аспекті соціально-педагогічної діяльності Девіантна поведінка дітей та молоді як соціально-педагогічна проблема Проблеми соціальної роботи з людьми, що перебувають у місцях позбавлення волі. Ресоціалізація засуджених осіб Концептуальні основи розвитку соціальних служб на підприємствах	Індивідуальні завдання. Опитування
5	Проблеми професійного становлення соціальних працівників	2/2	Професійна модель, функції та вимоги до особистості соціального працівника Особливості професійної «Я-концепції» фахівців системи соціального захисту населення Проблеми «професійного вигорання» соціальних працівників	Індивідуальні завдання. Опитування

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Значення професійної інтеракції у формуванні професійної компетентності соціальних працівників Проблема наснаження в контексті соціальної роботи Підготовка фахівців із соціальної роботи для системи соціального захисту населення Оцінка персоналу організацій, що надають соціальні послуги в Україні Значення практики та волонтерської діяльності у формуванні професійної самосвідомості соціальних працівників	
6	Творчі технології в сучасній соціально-педагогічній діяльності та практиці соціальної роботи	2/2	Театральні технології в соціальній роботі як відображення процесу тотальної театралізації. Різновиди вистав застосовуваних у сучасній соціальній роботі. Технологія форум-театру: етапи підготовки і проведення. Метод Люше як каскадний засіб актуалізації творчого потенціалу суб'єктів соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи: процедури реалізації.	Індивідуальні завдання. Питання
7	Соціальні послуги як технологія роздержавлення соціальної роботи	2/2	Вплив державної монополізації соціальної роботи в Україні: хронологічний огляд. Закон України «Про соціальні послуги» як технологія роздержавлення соціальної роботи в Україні. Функціонал уповноважених органів системи надання соціальних послуг. Процедура замовлення та отримання соціальної послуги: характеристика її суб'єктів та бенефіціарів.	Обговорення Питання Тести

### Рекомендована література

#### Основна література:

1. Взаємодія соціальних служб та загальноосвітніх закладів у здійсненні соціально-педагогічної підтримки дітей трудових мігрантів : Монографія /С. Я. Харченко, В. М. Пігіда ; Держ. закл. «Луган. нац ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. –178 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. редпроф І. Д.Звереві. – Київ, Симферополь: Універсум, 2012. – 536 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : [www.civicua.org/main/data?t=3&c=1&q=1946705](http://www.civicua.org/main/data?t=3&c=1&q=1946705)  
KITINA\_VIMTMUPRP\_KSP&SR\_IL.PDF
4. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи і соціальної політики в Україні. – Електронне джерело. – Режим доступу : <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/9712/2/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%98%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86>

D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%A0%D0%9E%D0%91  
%D0%9E%D0%A2%D0%98%20%D0%A2%D0%90%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D  
0%86%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9F%D0%9E%  
D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%98%20%D0%92%20%D0%A3%D0%  
9A%D0%A0%D0%90%D0%87%D0%9D%D0%86.pdf

5. Рижанова А. О. Соціокультурні технології та соціально-педагогічна діяльність в умовах інформаційного суспільства // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. – 2017. – № 5. – С. 166-175. – Електронне джерело. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk\\_2017\\_5\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2017_5_16)

6. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. – К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 256 с. – Електронне джерело. – Режим доступу : <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689511.pdf>

7. Сучасна соціальна робота з сім'єю у громаді: актуальні аспекти. Інформаційно-методичні матеріали / Полякова О. М., Пономаренко Л. І., Шевченко Т. Ю., Борисова А. В; за ред. О. М. Полякової. Суми. 2019. – 176 с.

8. Теорії і методи соціальної роботи : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.

9. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.

#### **Інформаційні ресурси.**

1. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
2. Закон України. «Про освіту». [Електронний ресурс]. — [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
3. Національний Класифікатор професій ДК 003:2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dovidnyk.in.ua/directories/profesii>.
4. Національна рамка кваліфікацій. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
6. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
7. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
8. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
9. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

#### **Методичне забезпечення**

1. Зверева І.Д., Безпалько О.В., Харченко С.А. Соціальна робота в Україні: Навч. посібник / І.Д. Зверева О.В. Безпалько, С.А. Харченко; за заг. ред. І. Д. Зверевої. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.

2. Капська. А.Й. Соціальна робота: Навч. посібник / А.Й. Капська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 325с.

3. Лукашевич М. П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи : Навч. посібник / М.П. Лукашевич, І. І. Мигович. К.: ПАУП, 2002. – 136 с.

4. Лукашевич М. П., Семигіна Т.В. Соціальна робота: теорія і практика : Навч. посібник / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. — К.: Каравела, 2009. — 368 с.

5. Максимова, Н. Ю. Соціальна робота з сім'єю: Навч. посібник / Н.Ю. Максимова. – К.: КНУ, 2015. – 351 с.

### Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
<b>Разом</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

### Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.</p>